

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkýň : 1/ **A. T.**, bývajúca v K. a 2/ **Ing. J. W.**, bývajúca X., v dovolanom konaní zastúpené JUDr. J. K., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v K., proti žalovanému : **F. T.**, bývajúci v K., v dovolacom konaní zastúpený JUDr. P. S., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v K., **o vypratanie nehnuteľností a iné**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 38 C 204/2007, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25.marca 2010 sp.zn. 4 Co 111/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobkyniam 1/ a 2/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I (súd prvého stupňa) rozsudkom z 24. apríla 2009 č.k. 38 C 204/2007-120 uložil žalovanému povinnosť vypratať do 60 dní nehnuteľnosti, rodinný dom spolu s príslušími pozemkami, bližšie označené vo výroku rozsudku. Vzájomnú žalobu žalovaného o určenie, že má právo doživotného bezplatného užívania predmetných nehnuteľností, zamietol. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyniam, na účet ich zástupcu, náhradu trov konania a v konaní o vzájomnej žalobe žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobkyne sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností; tieto nadobudli ešte ako maloleté v roku 1987 kúpou schválenou súdom. Medzi účastníkmi bolo sporné, či žalovaný má nejaký právny dôvod užívania predmetných nehnuteľností, a ak áno, akým spôsobom a v akom rozsahu. Vyhodnotením dôkazov dospel k záveru, že medzi účastníkmi „nikdy a žiadnou formou“ nedošlo k uzavretiu dohody o spôsobe a rozsahu užívania

predmetných nehnuteľností, resp. o ich prenechaní do užívania žalovanému a o výške odplaty za ich užívania. Žalovaný užíva predmetné nehnuteľnosti bez právneho dôvodu a proti vôli žalobkyní a takýmto konaním protiprávne zasahuje do ich vlastníckeho práva a bráni im v užívaní nehnuteľností. Žalovanému nesvedčí k predmetným nehnuteľnostiam žiadne právo; nenadobudol ani právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Vychádzal pritom z toho, že vydržacia doba na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, práva doživotného užívania nehnuteľnosti žalovaným, mohla začať plynúť až dňom, kedy žalobkyne opustili spoločnú domácnosť, t.j. v roku 1998. Desaťročná vydržacia doba ale neuplynula, keďže žalobkyne svojimi úkonmi urobenými už v roku 2005, ktorými sa domáhali na žalovanom platenia nájomného, a potom podaním žaloby v predmetnej právnej veci dňa 2. októbra 2007, prerušili jej plynutie.

Krajský súd v Košiciach (odvolací súd) rozsudkom z 25. marca 2010 sp.zn. 4 Co 111/2009 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyniam, na účet ich zástupcu, náhradu trov dovolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (O.s.p.) sa obmedzil na skonštatovanie jeho správnosti. K dôvodom rozhodnutia súdu prvého stupňa dodal, že z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že medzi účastníkmi „nikdy a žiadnou formou“ nedošlo k uzavretiu zmluvy o spôsobe a rozsahu užívania a prenechaní nehnuteľností do užívania, resp. o výške odplaty za ich užívanie. Podľa dovolacieho súdu bolo preukázané, že žalovaný užíva nehnuteľnosti bez právneho dôvodu a proti vôli žalobkyní. Žalovaný svojím konaním zasahuje do vlastníckeho práva žalobkyní. Považoval za potrebné zdôrazniť, že k vydržaniu medzi rodinnými príslušníkmi nemohlo dôjsť a že žalobkyne naostatok svojimi úkonmi prerušili plynutie vydržacej doby. Poukázal na veľmi zlé vzťahy účastníkov a na to, že žalovaný pod vplyvom alkoholických nápojov žalobkyne bil. Dodal, že i spôsob odchodu žalobkyní a ich matky svedčí o tom, ako sa žalovaný voči nim správal a aký vzťah k nim vlastne mal.

Proti rozsudku dovolacieho súdu podal žalovaný dovolanie. Navrhol napadnutý rozsudok dovolacieho súdu i rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. tvrdiac, že rozhodnutiami súdov nižších stupňom mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Podľa žalovaného

spočíva uvedená procesná vada v tom, že rozsudky súdov nevyhovujú kritériám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí z hľadiska princípov spravodlivého procesu, a to najmä pokiaľ ide o ich úplnosť, zrozumiteľnosť a presvedčivosť. Uviedol, že odvolací súd v predmetnej právnej veci nenáležite postupoval podľa ustanovenia § 219 ods. 2 O.s.p. Podľa žalovaného uvedené ustanovenie umožňuje odvolaciemu súdu len to, že nemusí v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia opakovať podstatnú časť odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa; nezbavuje ho ale povinnosti vyporiadať sa s podstatnými tvrdeniami účastníka v jeho odvolaní. Vytýka odvolaciemu súdu i súdu prvého stupňa, že sa v dôvodoch svojich rozhodnutí riadne nevyporiadali so skutočnosťou, že hoci tu nebol formálny právny úkon účastníkov upravujúci užívanie nehnuteľnosti, bolo preukázané, že „došlo k rozhodnutiu o vlastníctve dvoch nehnuteľností, pričom koniec užívania jednej nehnuteľnosti bol podmienený možnosťou užívať nehnuteľnosť inú“. Súdny nižších stupňov tvrdenia a právnu argumentáciu účastníkov, ktoré mohli mať v prejednávanej právnej veci právnu relevanciu pri posúdení otázky dohody o užívaní nehnuteľností, nevyhodnotili a s rozpornými tvrdeniami účastníkov o tom sa nijak nevyporiadali. Odvolací súd sa rovnako nevyporiadal s jeho námietkou, že výkon práva žalobkyňami je v rozpore s dobrými mravmi a s jeho tvrdením, o vydržaní práva z vecného bremena zodpovedajúceho doživotnému užívaniu predmetných nehnuteľností. Nedostatky v odôvodnení má i rozhodnutie súdu prvého stupňa. Napr. nie je v ňom uvedené, akými úvahami sa súd riadil pri prijatí záveru, že začiatkom plynutia doby na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je deň, kedy žalované opustili spoločnú domácnosť a nie je uvedené ani to, prečo nie je pre posúdenie veci relevantná doba plynúca od plnoletosti žalobkyní. Z týchto dôvodov má žalovaný za to, že rozhodnutia súdov nižších stupňov nie sú spôsobilé prieskumu. V konaní tak nemal možnosť efektívne využiť svoje procesné práva argumentovať proti záverom súdu prvého stupňa. Odvolací súd potvrdil nepreskúmateľné rozhodnutie súdu prvého stupňa bez toho, aby sa relevantným spôsobom vyporiadal s jeho tvrdeniami.

Žalobkyne navrhli dovolanie žalovaného zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok bol podaný proti takému rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania, keďže jeho nariadenie vzhľadom na povahu veci nepovažoval za potrebné (§ 243a ods. 1 O.s.p.), dospel k záveru, že

dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je teda prípustné len proti zákonom výslovne určeným právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo taký rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p. v znení do 28. februára 2010).

V danom prípade dovolanie žalovaného smeruje proti rozsudku, ktorý nevykazuje znaky niektorého z rozsudkov uvedených v označených zákonných ustanoveniach.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nedostatok návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existenciu uvedených väd konania dovolací súd nezistil.

Pokiaľ žalovaný tvrdí, že rozsudky súdov nižších stupňov nevyhovujú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí z hľadiska princípov spravodlivého procesu, a to najmä

pokiaľ ide o ich úplnosť, zrozumiteľnosť a presvedčivosť, a vyvodzuje z toho, že absenciou riadneho odôvodnenia súdnych rozhodnutí mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., dovolací súd pripomína, že podľa uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 115/03 z 3. júla 2003: "Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces". Dovolací súd považuje za potrebné v tejto súvislosti upozorniť aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 78/05 zo 16. marca 2005, podľa ktorého: "Súčasťou základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je právo na odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní". Podľa dovolacieho súdu nemožno naostatok opomenúť, že zákonom č. 384/2008 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, bol dovtedajší text § 219 O.s.p. doplnený okrem iného odsekom 2, podľa ktorého, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Citované nové ustanovenie tak reagovalo na súdnu prax v prípadoch úplných a presvedčivých rozhodnutí súdov prvého stupňa, kedy odôvodnenie rozhodnutia odvolacích súdov je len kopírovaním vecne správnych dôvodov. V takých prípadoch rozhodnutia obsahujú účastníkom známe podania, známy napadnutý rozsudok a v závere obsahujú už len stručné konštatovania o správnosti a presvedčivosti napádaného rozhodnutia, s ktorým sa odvolací súd plne stotožňuje. Ide o ustanovenie v rovine fakultatívnej a umožňuje odvolaciemu súdu sa sústrediť už len na doplnenie presvedčivosti rozhodnutia a odvolacie súdy sa tak môžu sústrediť na judikatúru a odbornú literatúru. Tým sa môže zvýšiť aj dôvera v apelačné súdy, ktoré by v rozhodnutí menej kopírovali a viac argumentovali, čo nepochybne bude

verejnou vítane (porovnaj dôvodovú správu k predmetnej novele). Ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. je teda odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej ako aj právnej stránke; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvého stupňa, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že ďalšie závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvého stupňa. Odvolací súd prirodzene musí odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania a nemôže sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie dôvody. Inak sa dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené nielen čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia (rozhodnutie má 21 strán) uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvého stupňa primerane vysvetlil, z akých úvah vychádzal pri závere, že žalovanému nesvedčí žiadny právny dôvod užívania sporných nehnuteľností a že žalovaný nenadobudol ani právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Dostatočne vysvetlil, prečo mal za to, že vydržacia doba na nadobudnutie práva začala plynúť dňom, kedy žalobkyne opustili spoločnú domácnosť, a nie vtedy, ako to tvrdil žalovaný, a aké skutočnosti ho viedli k záveru, že vydržacia doba sa nedovršila. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade

nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného.

Pokiaľ žalovaný spochybňuje záver súdu o tom, že tu nebola dohoda účastníkov o užívaní sporných nehnuteľností, v skutočnosti spochybňuje správnosť toho, ako súdy vyhodnotili jednotlivé dôkazy. Dovolací súd k tomu uvádza, že v prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov (pozn.: dovolací súd sa hodnotením dôkazov nezaoberal) nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. (viď R 42/1993). Z prieskumnej povahy dovolacieho konania a z charakteru dovolacieho konania vyplýva, že dokazovanie sa v ňom nevykonáva (§ 243a ods. 2 O.s.p.) a dovolaciemu súdu ani neprislúcha prehodnocovať dôkazy vykonané v základnom konaní. Nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. V súvislosti s vyššie uvedeným treba ešte dodať, že pod spravodlivým súdnym procesom sa v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Podľa dovolacieho súdu nebol vadný ani postup odvolacieho súdu, ktorý, majúc za to, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa je správne, sa s ním stotožnil a v odôvodnení svojho rozhodnutia sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Žalovaný v odvolaní neuviedol také pre posúdenie veci významné skutočnosti, s ktorými by sa už nevyporiadal súd prvého stupňa. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolací súd navyše poukázal na to, že z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že medzi účastníkmi „nikdy a žiadnou formou“ nedošlo k uzavretiu zmluvy o spôsobe a rozsahu užívania a prenechaní nehnuteľností do užívania, resp. o výške odplaty za ich užívanie a že bolo preukázané, že žalovaný užíva nehnuteľnosti bez právneho dôvodu a proti vôli žalobkýň. Považoval za potrebné zdôrazniť, že k vydržaniu medzi rodinnými príslušníkmi nemohlo dôjsť a že žalobkyne naostatok svojimi úkonmi prerušili plynutie vydržacej doby. Poukázal na veľmi zlé vzťahy účastníkov a na to, že

žalovaný pod vplyvom alkoholických nápojov žalobkyne bil a dodal, že i spôsob odchodu žalobkyni a ich matky svedčí o tom, ako sa žalovaný voči nim správal a aký vzťah k nim, ako k dcéram, vlastne mal. Práve s prihliadnutím na ostatne uvedené závery súdu, negatívne hodnotiace konanie žalovaného, nie je možné súhlasiť s námietkou žalovaného, že odvolací súd sa nijak nevyporiadal s tým, či výkon práva žalobkyňami nie je v rozpore s dobrými mravmi. Podľa dovolacieho súdu odvolací súd práve takýmto hodnotením konania žalovaného vyjadril (*argumentum e contrario*) záver, že výkon práv žalobkyňami nie je v rozpore s dobrými mravmi.

Zo všetkých uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie žalovaného podľa Občianskeho súdneho poriadku procesne neprípustné. So zreteľom na to jeho mimoriadny opravný prostriedok odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie neprípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nemohol sa zaoberať vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

Dovolací súd nepriznal náhradu trov konania žalobkyňami, nakoľko ich trovy vzhľadom na neprípustnosť dovolania v danej veci nepovažoval za trovy potrebné na účelné bránenie práva (§ 142 ods. 1 v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. novembra 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová